

Asia: VN/6450/2019

Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

I Keskeiset ehdotukset

- **Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

-

II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

-

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

-

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

-
- Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-
- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)
-
- Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)
-
- Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)
-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3

-
- Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?
-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-
- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)**

2 § Lain soveltamisala

Pykälässä todetaan, että lakia sovellettaisiin Interreg-ulkorajaohjelmissa rahoitettavien hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen ohjelmakaudella 2021 – 2027 ja edelleen todetaan, että lakia sovellettaisiin Interreg-ulkorajaohjelmien toimeenpanoon ohjelmakaudella 2021 - 2027.

Selvyyden vuoksi pykälän ensimmäiseen momenttiin tulisi tehdä seuraava täydennys: Lain lukua kolme ei sovelleta Interreg ja Interreg ulkorajaohjelmiin.

- **Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?**

-

- **Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

4 § Suhde muuhun lainsäädäntöön

Interreg ulkorajaohjelmissa Suomen kansallista rahoitusta myönnetään myös Suomen ja EU-alueen ulkopuolelle. Valtionavustuslain soveltaminen Venäjällä ja venäläisiin toimijoihin edellyttää asian vahvistamista ohjelmia koskevissa rahoitussopimuksissa. Esimerkiksi valtionavustuslain 16 §:n mukaisista tarkastusoikeuksista tulee erikseen sopia osallistuvien maiden kesken.

9 § tuen myöntämisen esteet

Pykälän ensimmäisessä momentissa todetaan, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kiellettyä valtiontukea ei myönnetä. Valtiontukia koskevan sääntely tulee määrittää Interreg ulkorajaohjelmien toimeenpanoa koskevissa rahoitussopimuksissa, jotta mahdollistetaan sääntöjen soveltaminen rahoitettavaan toimintaan koko ohjelma-alueella.

17 § Tuen määrä

Pykälän kolmannessa momentissa todetaan, että tuki myönnetään osuutena hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista tai muun valtioneuvoston asetuksella säädettävän kustannusmallin taikka rahoitusmuodon mukaisesti. On huomioitava, että Interreg ulkorajaohjelmissa osallistuvat maat päättävät yhdessä ohjelman toimeenpanossa käytettävistä kustannusmalleista Interreg-asetuksen sekä yleisasetuksen mukaisesti.

• Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?

19 § Tukihakemus

Pykälässä todetaan että mikäli hankkeen toimenpiteisiin osallistuu hyödynsaajina taloudellisia toimijoita, hakemukseen on liitettävä selvitys toimijoille kohdennettavista toimenpiteistä vähämerkityksisen tuen arviointia varten. Interreg ulkorajaohjelmissa hyödynsaajina voi olla myös venäläisiä taloudellisia toimijoita, jolloin valtiontukisääntöjen täysimääräinen noudattaminen on varmistettava ohjelmakohtaisissa rahoitussopimuksissa.

25 § Eräät tuen saajan velvoitteet

Pykälän ensimmäisessä momentissa todetaan hankintayksiköiden ja näiden velvollisuudesta kilpailuttaa hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa sen mukaan miten säädetään julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016). Kyseisen lain 1 § ensimmäisessä momentissa todetaan, että hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa siten kuin kyseissä laissa säädetään.

Lain soveltaminen esitetystä muodosta Interreg ulkorajaohjelmien venäläisten toimijoiden toimesta ei ole mahdollista. Nyt toteutuksessa olevien ulkorajaohjelmien kilpailutuksissa suomalaiset toimijat

noudattavat Suomen kansallista lakia kuten rahoituslain 25 § esitetään. Venäläiset julkiset toimijat soveltavat Venäjän hankintalainsäädäntöä ja venäläiset yksityisoikeudelliset tahot soveltavat ohjelmia koskevien rahoitussopimusten liitteeksi kytkettyä ohjeistusta, joka perustuu ENI toimeenpanosäntöihin. Periaatteet kilpailutuksissa sovellettavista säännöistä määritellään ohjelman rahoitussopimuksessa.

Suomen kansallista rahoitusta myönnetään Interreg ulkorajaohjelmissa myös venäläisille toimijoille, joten 25 § koskeva poikkeus venäläisten toimijoiden osalta tulisi lisätä luvun 4 pykälään 58.

Pykälän toisessa momentissa todetaan, että hankkeeseen liittyvän kirjanpitoaineiston säilyttämiseen sovelletaan, mitä kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Interreg ulkorajaohjelmissa tulee antaa venäläisille toimijoille selkeä ohjeistus asiakirjojen säilyttämiseen siten, ettei se riko Venäjän kirjanpitolain määräyksiä.

27 § Tuen maksaminen

Pykälän toisessa momentissa todetaan, että tuen ensimmäinen erä voidaan maksaa ennakkona ennen kustannusten syntymistä, jos se on perusteltua hankkeen toteutumisen kannalta. Samassa momentissa todetaan myös, että julkisoikeudelliselle yhteisölle ei voida maksaa ennakkoa, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Ulkorajaohjelmissa ennakkomaksut ovat pääsääntöinen toimintatapa ja ennakkoita maksetaan sekä yksityis- että julkisoikeudellisille yhteisöille. Ennakoiden maksamista koskeva poikkeus Interreg ulkorajaohjelmissa tulisi lisätä luvun 4 pykälään 58.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3

-

- Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?

On hyvä huomioida, että Interreg -ulkorajaohjelmissa rahoitus ohjelmille ja niiden rahoittamille hankkeille muodostuu EU:n ja osallistuvien maiden kansallisesta rahoituksesta, ml. Venäjä. Ohjelmien hallintoviranomaiset myöntävät rahoituksen koko ohjelma-alueella sekä EU- että kumppanimaiden osallistujille. Hankkeiden toimeenpano perustuu lähtökohtaisesti EU-asetuksiin, joiden sitovuus kumppanimaassa vahvistetaan rahoitussopimuksella, joka allekirjoitetaan EU:n komission sekä osallistuvien maiden toimesta. Mikäli Suomen kansallista rahoitusta ohjaava lainsäädäntö asettaa EU säädöksistä poikkeavia ehtoja varojen käytölle ja hallinnoinnille, tulee nämä poikkeamat myös huomioida ohjelmia koskevissa rahoitussopimuksissa ja tämä voi edelleen hidastaa rahoitussopimusten viimeistelyä ja myös ohjelmien käynnistämistä.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

58 § Kansallisen vastinrahoituksen tukimenettelyä koskevat poikkeukset

Tukimenettelyä koskeviin poikkeuksiin tulisi lisätä jo siihen sisällytettyjen momenttien lisäksi pykälä 25 ja 27 koskevat poikkeukset seuraavasti:

Poiketen siitä, mitä 25 §:ssä säädetään, Interreg ulkorajaohjelmissa EU:n ulkopuoliset toimijat noudattavat ohjelmien rahoitussopimuksissa määriteltyjä kilpailutussääntöjä.

Poiketen siitä mitä 27 §:ssä todetaan, ennakkomaksuja voidaan maksaa Interreg ulkorajaohjelmissa ilman erityisperusteluita sekä yksityis- että julkisoikeudellisille yhteisöille.

- **Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

Interreg ulkorajaohjelmissa tarkastusoikeudet, toimivalta sekä tarkastusvaltuuksien antaminen tulee määrittää ohjelmia koskevissa rahoitussopimuksissa, jotta Suomen kansallista rahoitusta koskevien tarkastusten tekeminen 62-65 § mukaisesti on mahdollista Venäjällä.

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6

69 § Muutoksenhaku maakunnan liiton päätökseen

Pykälän ensimmäisessä momentissa todetaan, että maakunnan liiton tämän lain nojalla tekemään muuhun kuin 3 luvussa tarkoitettuun Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua.

Nykyinen laki ulkorajan ylittävistä yhteistyöstä (657/2015) 31 § mahdollistaa muutoksen hakemisen maakunnan liiton tekemään päätökseen, mutta estää muutoksen hakemisen hankkeiden valintaperusteisiin, hankkeiden valintaa ja rahoitusta koskevaan seurantakomitean päätökseen tai valintakomitean lausunnon vahvistamista koskevaan päätökseen.

Interreg ulkorajaohjelmien näkökulmasta nyt esitetty muotoilu mahdollistaa muutoksen hakemisen myös hankevalintaa koskeviin päätöksiin, jotka hallintoviranomaisena toimiva maakunnan liitto tekee seurantakomitean päätöksen mukaisesti. Oikaisua kuitenkin haetaan viranhaltijapäätökseen, jolloin oikaisuvaatimuksen käsittelijänä on kyseisen organisaation päätöksentekuelin, joka ei ole päätösvaltainen sen suhteen mitä ohjelman seurantakomitea on päättänyt. Hakijoiden oikeusturvan varmistamiseksi tulisikin muutoksen hakemista koskevaan pykälään harkita seurantakomitean kuulemista koskevan momentin lisäämistä esim. seuraavasti:

Haettaessa oikaisua hankevalintaa koskeviin maakunnan liiton päätöksiin Interreg ulkorajaohjelmissa, tulee hankevalinnasta päättäneen ohjelman seurantakomiteaa kuulla ennen asian ratkaisemista.

IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?

Kommentit ja näkemykset

-

Marko Ruokangas
Karelia ENI CBC ohjelman 2014-2020 hallintoviranomainen